christelijke actie, en ge krijgt precies wat Rome altijd geleerd heeft. Met blijkbaar welgevallen wijst Ds. Kok blz. 48 er dan ook op, dat „uit de Kerk als instituut de Christelijke kunst en wetenschap zijn uitgegaan, al bleven ze er niet altijd in besloten". Intusschen nemen we gaarne acte van zijn verklaring, dat hij alleen bedoelde dat de *Theol. wetenschap* tot de Kerk als instituut behoorde, ook al zal ieder toestemmen, dat een weinig meer helderheid van voorstelling hier waarlijk geen overbodige weelde zou zijn geweest.

Erger nog is dat we volgens Ds. Kok „onjuist" geciteerd zouden hebben. Ook hier moge vergelijking van wat we schreven met Ds. Kok's eigen woorden aantoonen, hoe „onjuist" deze klacht is. We schreven: „Op blz. 30 schrijft Ds. Kok dat volgens de mannen der Vrije Universiteit de wetenschap (ook de Theologische) behoort tot het terrein der gemeene gratie." Ds. Kok schreef letterlijk: „En dat wel (nl. het standpunt dat de Vrije Universiteit inneemt) omdat *de wetenschap (ook de Theologische)* vrij is, souverein in eigen kring, *behoort tot het terrein der gemeene gratie*". Men ziet dat we precies dezelfde woorden als Ds. Kok, gebruikten en alleen weglieten wat, niet terzake deed. Eigenaardig is, dat Ds. Kok die ons hier een onjuist citaat verwijt in dezen brief wederom hetzelfde aan de Vrije Universiteit ten laste legt. In kolom 2 in het midden staat weder letterlijk: (Dr. Kuyper leert dat) „De wetenschap (ook de Theologische) behoort tot het terrein der gemeene gratie".

En wat het ergste is, Ds. Kok verwijt ons, dat we onze lezers opzettelijk misleid zouden hebben door te beweren, dat hij woorden aan Dr. Kuyper toeschreef en tusschen aanhalingteekens plaatste, die niet van dezen, maar van Ds. Kok zelf afkomstig zijn. Ds. Kok herhaalt tot driemaal, dat deze aanhalingteekens er NIET staan en hij niet bedoelde Dr. Kuyper letterlijk te citeeren, maar alleen weer te geven wat naar logische consequentie z. i. uit Dr. Kuyper's standpunt volgt.

Het kan zijn, dat Ds. Kok voor zijn privaat gebruik er een ander exemplaar op nahoudt, waarin de aanhalingteekens ontbreken, maar in het exemplaar dat in den handel is, staan de aanhalingteekens wèl. We drukken letterlijk af wat op blz. 30 staat regel 18 v. o.

In het werk: „*De gemeene gratie in wetenschap en kunst*", lezen wij: „*Thans daarentegen is ze (de wetenschap) zelfs in die mate zelfstandig geworden, dat ze veeleer kerk en overheid poogt te beheerschen, dan dat ze de heerschappij van kerk en overheid nog ondergaan zou. Deze zelfstandigheid nu komt haar toe en is in geen enkel opzicht aangematigd*". De zelfstandige, vrije, onafhankelijke wetenschap (waartoe ook de Theologie behoort) beheersche de kerk. Dat recht heeft ze zich niet aangematigd, maar komt haar toe". De Theologische wetenschap, dat volgt er o.i. uit, is dus niet gebonden aan de belijdenis der kerk, maar omgekeerd, de kerk aan de resultaten der theologische wetenschap. Daarom moet de kerk, wat de opleiding betreft, zich aan haar overgeven.

Zooals men ziet staan aan het slot van den tweeden, niet gecursiveerden zin wel degelijk de aanhalingsteekens, en ieder onbevangen lezer zal, ook afgescheiden daarvan, wel den indruk krijgen, dat Dr. Kuyper hier sprekende wordt ingevoerd. Eerst bij den derden volzin meldt Ds. Kok, dat hij nu aan het trekken van *zijn eigen* conclusies gaat. Overigens houde Ds. Kok ons de opmerking ten goede, dat wanneer men uit iemands standpunt conclusies afleidt die hij zelf verwerpt en beslist weerspreekt (zooals uit Dr. Kuyper's Encyclopaedie genoegzaam door ons is aangetoond) eerlijkheid en goede trouw gebiedt, dat men dit er uitdrukkelijk bij vermeldt. Anders doet men den broeder *onrecht* aan.

En wat nu de quaestie zelf aangaat, blijft Ds. Kok trots de door ons aangehaalde citaten volhouden, dat volgens Dr. Kuyper de theologische wetenschap tot het terrein der gemeene gratie behoort. Als bewijs hiervoor worden breede citaten uit vroegere *Heraut*nummers afgedrukt, waarin Dr. Kuyper zegt dat *de* wetenschap in het algemeen niet aan de Kerk of de particuliere genade, maar aan de gemeene gratie te danken is. Iets wat niemand betwist, maar evengoed door Calvijn en alle Gereformeerde theologen geleerd wordt. Maar hierover loopt het geschil niet. Ds. Kok komt in zijn brochure er telkens op terug, dat volgens ons, niet de wetenschap in 't algemeen, maar de theologie aan de gemeene gratie te danken zou zijn. En hij blijft in gebreke ook maar een enkel citaat uit Dr. Kuyper's werken te geven, waarin deze dit met zoovele woorden leert. Mogen we nu nogmaals Ds. Kok er op wijzen, dat Dr. Kuyper in zijn standaardwerk De Encyclopaedie Dl II p. 283—290 juist het tegenovergestelde heeft betoogd. Het gaat daar over den eerenaam *Heilige* Theologie, en Dr. Kuyper handhaaft dien naam, omdat de Theologie een geheel eigen positie op het terrein der wetenschap inneemt. Ze heeft toch, zegt hij, tot object de geopenbaarde kennisse Gods, haar subject is de geestelijke mensch, die wedergeboren en verlicht is, en ze wordt geleid door den Heiligen Geest als den eigenlijken Doctor Ecclesiae. Hieruit blijkt dus duidelijk, dat Dr. Kuyper de theologie noch uit de gemeene gratie laat opkomen noch tot het gebied der gemeene gratie zonder meer rekent, want de bijzondere openbaring Gods, de wedergeboorte en verlichting en de leiding van den Heiligen Geest als Doctor Ecclesiae, behooren omnium consensu tot het terrein der particuliere genade. Ook Dr. Bavinck, Ds. Kok zelf wijst daarop in zijn brochure, leert precies hetzelfde. Is het dan geen onrecht aan de Vrije Universiteit aangedaan, wanneer haar professores primarii in de Theologie zich zoo beslist op dit punt hebben uitgelaten, toch vol te houden, dat volgens de Vrije Universiteit „de theologie tot het gebied der gemeene genade behoort"?

Ten slotte bieden we Ds. Kok de verzekering, dat we geen oogenblik er aan gedacht hebben hem als „leugenaar" tegen beter weten in aan de kaak te stellen. Zelfs schreven we ter verontschuldiging van zoo grove misvatting, als waaraan hij zich schuldig maakte, dat partijhartstocht zelfs de oogen der besten verblinden kan. Maar nu onzerzijds zoo beslist mogelijk is uitgesproken, dat Ds. Kok op dit punt zich radicaal vergist heeft, mag van zijn eerlijkheid verwacht worden, dat hij alsnog amende honorable doe. Terwijl voor het vervolg eenig nauwkeuriger onderzoek van wat men aan de Vrije Universiteit leert, niet overbodig zal zijn, om niet telkens weer haar voorgangers bij ons volk aan te klagen en te beschuldigen van gevoelens, die niet alleen nooit door hen geleerd, maar juist beslist door hen bestreden zijn.

Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door Ds. J. Houtzagers te Kootwijk, van den heer B. Vermeer te Pijnacker, gevonden in de collecte *f* 2.50.

Namens het Bestuur,
D. HULLEMAN,
Kootwijk. *Penningmeester.*

Uit de Pers.

Ook de *Hervorming* geeft een retrospectieve beschouwing over de jongste Sydode. Na eerst op de beteekenis van het feit gewezen te hebben, dat de Synode ditmaal „om" was en de verbonden orthodoxe groepen de macht in handen hadden, gaat het orgaan der modernen aldus voort:

Het verplicht stellen van den doop, voor hen die lidmaat der kerk willen worden, en in de proponentsformle de toevoeging: »naar de Schriften des O. en N. T.' s" aan »het Evangelie van Jezus Christus" dat de aanstaande candidaten tot den Heiligen Dienst beloven te zullen verkondigen, ziedaar het voornaamste van wat de Synode deed om te toonen dat zij »om" is.

De Heraut was naar zijn eigen getuigenis, »nooit nauw in zijn ingewanden" Daarom kan hij schrijven »dat de Heere onze God meer dan één weg heeft om Zijn Kerk tot reformatie te brengen.' De separatie van 1834 is een werk Gods geweest; de Doleantie in 1886 niet minder. Zoo heeft *De Heraut* dan o k de krachtige actie, die in de laatste jaren in de Hervormde Kerk ontstond om het verloren terrein te herwinnen, met dankbaarheid begroet." Als gevolg van die actie droeg de Haagsche Synode, zoo wordt geconstateerd, dan »ditmaal ook een geheel ander karakter, als voorheen, iets wat elken belijder der waarheid tot vreugde strekt".

Met dat al — de oogst is nog schraal:

> Het feit, dat deze in meerderheid orthodoxe Synode het voor tel verwierp om bij het examen der proponenten ook op hun geloofsovertuiging te letten, schreit nog ten hemel. Van tucht, van eenigen maatregel tegen het toenemend ongeloof, was nog geen sprake. Maar bij de bittere decepties, die vorige Synode opleverden, was het toch een verademing, dat althans de noodzakelijkheid van den Doop meer erkend werdt en in de proponentsformule de H. Schrift. weer met name genoemd werd als norm voor prediking.

In dier voege werden in *De Heraut* van 23 September de beide bovengenoemde besluiten der Synode in betrekkelijken zin althans, geroemd. In het nummer van 30 September echter wordt gewezen op »de keerzijde der medaille". Daar wordt verklaard dat verplichtstelling van den Doop voor volwassenen, zonder dat men zich er van vergewist dat zijn *belijdenis, waarop hij gedoopt wordt* de ware is, niet minder is dan ontheiliging van het sacrament.

Het blad heeft gelijk.

Het wettelijk verplicht stellen van den Doop moet met noodwendigheid leiden tot verscherping van het confessioneel beginsel in de Kerk.

Wie da rmede tevreden zijn, vooralsnog zonder verscherping van de Belijdenis te eischen, *moeten* er toe komen in te zien, dat op deze wijze de Doop zelve van alle beteekenis wordt beroofd. Men zal zich laten doopen omdat men anders geen lid der Kerk kan worden. En dat moet voor hen die alleen waarde aan den Doop kunnen hechten in verband met de Belijdenis, waarop zij aan volwassenen wordt toegediend, op den duur ondragelijk zijn. Zoo mag men althans hopen van hen die voorstanders van het verplicht-stellen zijn.

Doch om dezelfde reden moet deze bepaling dan ook alle vrijzinnigen, die er prijs op stellen hun plaats in de kerk te behouden en daarom hun positie te versterken, dringen tot een ernstig en krachtig verset.

Daarop vooral had, meenen wij, Dr. Niemeyer, die in de »Kroniek" van de *Teekenen des Tijts* op dit Synodaal besluit de aandacht vestigt, zijn eisch tot ernstig protest moeten gronden. Hier ligt, dunkt ons, vooral het bedenkelijke der zaak, al stemmen wij natuurlijk Dr. N. toe, dat ook het wettelijk dwingen tot een uiterlijke handeling, waar n hij vooral het bezwaar tegen de nieuwe bepaling gelegen acht, zijn zeer bedenkelijke zijde heeft.

Bij het voorstel om bovengenoemde wijziging in de proponentsformule te brengen, klemt nog meer de eisch, dat het beschouwd worde in verband met het confessioneele streven in het algemeen.

Het is maar met één stem meerderheid aangenomen. Een bewijs, dat er onder hen, die de rechtzinnige meerderheid vormden, waren, die voor de strekking ervan terugdeinsden. Dit is te begrijpen; beter dan dat Dr. N. in zijn »Kroniek" dit voorstel met stilzwijgen voorbijgaat.

De Heraut rekent het onder de »lapmiddeltjes" en het »onheilig knutselwerk', wijl de Synode het niet heeft aangedurfd bij de toelating tot den Evangeliedienst rekening te houden met de »belijdenis" van den candidaat. Geen moderne zal er een been in zien schrijft het blad, de formule te onderteekenen, »zelfs al werden er bij het »Evangelie van Jezus Christus" en de Schriften des Ouden en Nieuwen Verbonds" nog even zooveel fraaie klinkende termen gevoegd." En verder: »aan het feit, dat de moderne candidaten even goed als vroeger predikant zullen worden, verandert dit besluit der Synode niets."

De Heraut vergist zich, meenen wij. Hij heeft alleen in zóóver gelijk, dat alle verscherping van de confessie een verzoeking voor den waarheidszin kan zijn: zijn eigen confessioneel standpunt verdooft inderdaad bij velen van zijn eigen medestanders den waarheidszin. Maar dat er moderne candidaten zullen zijn die zich door de scherper omlijning van »het Evangelie van Jezus Christus" door de toevoeging: »naar de Schriften des O en N. T" zullen weerhouden voelen om de proponentsbelofte af te leggen, achten wij niet alleen waarschijnlijk, maar ook volkomen begrijpelijk. Het is eene confessioneele omschrijving van het Evangelie, gegrond op een dogmatische opvatting van O. en N. T., die voor den moderne volstrekt onhoudbaar is gebleken. Wordt deze toevoeging in de proponentsformule opgenomen, het zal, bedriegt ons niet a les, inderdaad tot vermindering van het aantal moderne candidaten in de Ned. Herv. Kerk leiden.

Het verwondert ons, zoo gaven wij hierboven reeds te kennen, dat Dr. N. in zijn »Kroniek" dit synodaal voorstel met stilzwijgen voorbijgaat. Of het kans heeft den steun van de meerderheid der classikale vergaderingen te verwerven, moge twijfelachtig zijn, daar, naar het ons voorkomt, de Evangelischen er onmogelijk hun steun aan kunnen geven maar hier geldt vooral: Principiis obsta, d. i. wacht u voor den weg van het confessionalisme.

Zoo heeft dan de Synode toch wel getoond dat zij »om' is. Op het standpunt van *de Heraut*, in verhouding tot wat der rechtzinnigen kerk-ideaal is, in aanmerking genomen wat men van de orthodoxie zou mogen eischen en verwachten naar verhouding der groote woorden waarover zij zoo gemakkelijk beschikt, zijn de besproken maatregelen onbeteekenend.

Maar er zijn een paar openingen in de omdamming der wettelijke leervrijheid gemaakt, en vóór de dammen staat de drang der confessioneele waters. De vrijzinnigen in de Herv. kerk mogen bedenken, dat in zulke omstandigheden het »alle man op de dijken!,' een goeden zin heeft.

Of de verscherpte proponents formule, wanneer ze wet wordt, metterdaad het hek zal blijken, dat voor vele moderne candidaten den toegang tot het erf der Hervormde Kerk versperren zal, zal de toekomst moeten leeren. Ook de *Hervorming* zal ons toestemmen, dat de ervaring van de afgeloopen eeuw geen hooge verwachting geeft van den „waarheidszin" van vele modernen. Hebben de Leidsche hoogleeraren niet tot het midden der voorgaande eeuw de zeer scherpe formule, voor de professoren vastgesteld, onderteekend? Waren er niet tal van moderne candidaten, die met wijlen Prof. Loman niet eens geloofden, dat Christus Jezus bestaan had, en toch de formule onderteekenden, dat zij „het Evangelie van Jezus Christus" zouden verkondigen! Aan de loffelijke uitzonderingen brengen we hulde; enkele moderne candidaten voelden de onwaarheid van zulk een belofte en werden daarom geen predikant. Maar voor hoevelen bleek de verzoeking niet te zwaar?

Officieele Berichten.

Het adres van den raad der Geref. kerk te Nieuw Dordrecht is:

Ds. Z. HOEK, te Klazinaveen.

Rapport Predikantstractementen aan de Gereformeerde Kerken in de Classis Woerden.

Geliefde Broeders.

Uwe Commissie, in de vorige vergadering benoemd om U te dienen van praeadvies in zake het voorstel van de Kerk van Aarlanderveen, betreffende eene regeling van de Predikantstractementen heeft de eer U het volgende te rapporteeren.

Uwe Commissie heeft de zaak, waarover al zooveel gesproken en geschreven is, ernstig onder de oogen gezien. Ten volle gevoelt ze de moeilijkheid, bij zooveel onkunde daaromtrent bij velen in de gemeente om ze tot een goed einde te brengen.

En toch is dat dringend noodig. Daarom is het uwe Commissie eene oorzaak van vreugde, dat de Kerk van Aarlanderveen deze zaak op de Classis ter sprake bracht en een voorstel indiende. Zij heeft echter, onder goedkeuring van genoemde Kerk, dat voorstel niet geheel ongewijzigd overgenomen.

a. omdat ze meende, dat tot goed verstand van zaken noodig was, dat dit voorstel van enkele *overwegingen* werd voorafgegaan;

b. omdat in dit voorstel naar hare meening een en ander diende *gewijzigd, veranderd* en *weggelaten* te worden.

a. Overwegingen. Laten wij beginnen, Broeders, met uit te spreken, dat er vele redenen zijn om God te danken voor de offervaardigheid, die na de berooving onzer goederen (Hebr. 10) in de vrijgemaakte kerken gevonden wordt. Velen zijn, om met den Apostel te spreken, (2 Cor., 8) „naar vermogen, ja boven vermogen gewillig geweest". En toch heeft dit niet weg kunnen nemen, dat *over het algemeen* de Predikantstractementen te laag zijn. Dus niet maar alleen in sommige kleinere kerken, maar ook in vele grootere. Daarom zal de bilijkheid om aan te sturen op verhooging in het oog vallen, wanneer men rekent met:

1. de H. Schrift, Belijdenis en Kerkenordening;
2. het belang der gemeente;
3. het belang der Dienaren des Woords.

1. Om met de H. Schrift te beginnen. De Heere zorgde onder het O. Testament goed voor Levi. Moest Israël niet ter gedachtenis aan de verlossing uit Egypte zijne *eerstgeborene kinderen loskoopen* van den dienst des heiligdoms met 5 heilige sikkelen (d. i. p. m. 8 gulden), en de eerstgeborenen van runderen en kleinvee naar het heiligdom brengen? Waren de *eerstelingen* van veld- en boomvruchten niet heilig aan Jehova (van koren, most, olie, meel enz)?

Maar behalve deze en nog andere opbrengsten, moest Israel de *tienden van alle inkomsten des lands* (van veld- en boomvruchten, runderen en kleinvee) den Heere wijden. Wijl God Israëls Leenheer en Verlosser was, daarom had Hij deze inzettingen gegeven.

En nu moge dat oude voorbij zijn gegaan en alles nieuw geworden; onze eerstgeborenen niet zoo wonderdadig gered, ons land niet bij het lot verdeeld, onzer geen aparte stam zijn, waaruit de bedienaren van het heiligdom worden genomen; wij mogen dan nu geen apart heiligdom meer hebben, noch bloedige offers; ons Pascha voor ons zijn geslacht, en wij daarom niet meer dienstbaar zijn onder de eerste beginselen der wereld, wijl de erfgenaam van den kinderstaat tot dien des volwassenen is gekomen (Gal. 4), maar is God onze Souverein en Verlosser niet even goed; hebben wij niet evenzeer alles van Hem en moet alle zegen niet van Hem afdalen? Heeft Hij Zijne genade niet aan ons nog veel heerlijker willen betoonen; is ons Pascha niet voor ons geslacht; zijn wij minder in Gods verbond begrepen?

Beschaamt het kind (Israel) niet dikwerf den volwassene (N. Tsche Kerk)?

En wat het N. T. betreft, zegt de Apostel niet: 1 Cor. 9 : 11 „indien wij ulieden het geestelijk gezaaid hebben, is het eene groote zaak, zoo wij het uwe, dat lichamelijk is maaien"? En in vrs. 14 „alzoo heeft ook de Heere verordend dengenen, die het evangelie verkondigen, dat zij van het evangelie leven".

Staat er niet Gal. 6 : 6 „en die onderwezen wordt in het Woord deele mede van alle goederen dengene, die hem onderwijst"? En. 1 Tim. 5 : 17, 18 „dat de ouderlingen, die wèl regeeren, dubbele eere waardig geacht worden, voornamelijk die arbeiden in het Woord en de leer". Want de Schrift zegt: „eenen dorschenden os zult gij niet muilbanden"; en: „De arbeider is zijn loon waardig"?

Gebiedt God niet in het 4de gebod naar de verklaring van den Heid. Catech. Zondag 38: „eerstelijk dat de kerkedienst, of het predikambt onderhouden worde"? Zegt Art. XI van de D. K. O. niet, dat de kerkeraad als representeerende de gemeente gehouden zal zijn hare Dienaars van behoorlijk onderhoud te verzorgen, en is niet in elken behoorlijken Beroepsbrief geschreven en aan den Dienaar beloofd, dat de kerk in gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren zorgen zal, dat de Dienaar des Woords, die in het Evangelie arbeidt, ook van het Evangelie leven zal?

2. Maar het is in de zde plaats ook in het *belang van de gemeente* zelve, dat zij den Dienaar van behoorlijk onderhoud voorzie. Bij eene goede beschouwing der zaak toch, treedt de Dienaar op den achtergrond. Israël vereerde niet den Priesters en Levieten van zijn goed, en van de eerstelingen al zijner inkomsten, maar den Heere (Spreuk 3.) En als de gemeente zich hieraan onttrekt, dan klinkt het: „zou een mensch *God* berooven"? (Mal 3 : 8) Heel de idee, dat de gemeente den Dienaar onderhoudt en dat hij daarom haar ook naar de oogen hebbe te zien, is geheel valsch. Hij is en moet blijven Dienaar van den Heere Jezus Christus. Dan juist zal hij haar tot zegen kunnen wezen. En eene gemeente, die hare roeping verstaat tegenover den Heere, zal van God gezegend worden. Gelijk geschreven staat: „brengt alle de Tienden in het schathuis, opdat er spijze zij in Mijn Huis; en beproeft Mij nu daarin, zegt de Heere der heirscharen, of Ik u dan niet open doen zal de vensteren des hemels en u zegen afgieten, zoodat er geene schuten genoeg wezen zullen" (Mal. 3 : 10).

De gedachte is geheel verkeerd, dat een Dienaar des Woords, als hij in de pastorie komt met een zekr aantal boeken, daar nu genoeg aan heeft. Zal hij de gemeente op den duur kunnen voeden, dan moet hij op de hoogte blijven van zijn tijd, en — 't is waarlijk niet te hoog! jaarlijks minstens van 50 tot 100 gulden boeken kunnen koopen. Dat verbreedt zijn blik, vermeerdert zijn kennis, komt den Dienst des Woords ten goede. Maar hoe zal hij dit doen van een tractement, waar hij in zijn stand eigenlijk al niet van rond kan komen? Geen wonder, dat het gehalte der prediking er dan niet op vooruitgaat, de moed verflauwt en de gemeente geestelijk verschrompelt.

(*Slot volgt.*)

Buitenland.

Duitschland. In Duitschland duurt de strijd over de zaak Cesar voort. Gelijk wij mede deelden, werd de predikant van dien naam in de gemeente Dortmunt beroepen, doch het Consistorium voor Rijnland en Westfalen desapprobeerde het beroep, nadat het door een colloquium tot de overtuiging gekomen was dat Cesar de belijdenis der Evangelische kerk, die hij dienen moest, niet deelde.

De vergadering van „vertegenwoordigers der gemeente" protesteerde tegen deze handeling van het Kerkbestuur; althans de groote meerderheid dier vergadering. Nu zijn echter 10 protesteerenden aan genoemd kerkbestuur komen verklaren, dat zij hun protest terug namen. Na rijp overdenken der zaak te hebben nagedacht, kwamen zij tot de overtuiging, dat de predikant Cesar afweek van het Bijbelsch Evangelie.

Cesar heeft zich op den Oberkirchenrat beroepen en met spanning wordt tegemoet gezien wat dit lichaam doen zal.

Ook de adel van Westfalen heeft zich in den strijd gemengd. Op den Westfaalschen ridderdag werd de volgende resolutie aangenomen en aan het Koninklijk Consistorium van Munster medegedeeld:

„De ridderdag spreekt zijn vreugde er over uit, dat het Kerkbestuur onlangs energiek positie neemt in den kerkelijken strijd van den dag. Gedachtig aan de gelofte van de orde, dat ridders die tot de orde behooren, zich het Evangelie van Jezus Christus nergens zullen schamen, en het veeleer door woord en daad belijden en tegen de aanvallen van het ongeloof moedig en ridderlijk zullen verdedigen, verklaren de vergaderde ridders, dat zij ook hunnerzijds — voor zoover het in hunne macht staat — elken bewusten strijd tegen het ongeloof moedig en ridderlijk zullen medestrijden."

Engeland. — De quaestie van het bezit tusschen de Vrije Schotsche kerk en de Vereenigde Vrije kerk.

Het duurt reeds geruimen tijd dat wij niets vernemen van de quaestie der kerkelijke goederen van de vrije kerken in Schotland. Ter herinnering deelen wij mede, dat de Vrije Schotsche Kerk en de Vereenigde Presbyteriaansche Kerk met elkander vereenigden. Enkele kerken der Vrije Schotsche Kerk in de Hooglanden wilden met deze vereeniging niet medegaan. Over het bezit der kerkelijke goederen ontstond een proces, dat ter laatste instantie door de kleine groep kerken, geleid door slechts vier en twintig predikanten, gewonnen werd. Deze kleine groep kerken zat echter met hetgeen zij gewonnen had verlegen; honderd kerkgebouwen en pastoriën kwamen in haar bezit, waar zij niets mee kon doen. Millioenen kapitalen vielen haar in den schoot, die zij echter, omdat haar werkkrachten ontbreken, niet kan gebruiken. Door het rechterlijk vonnis is daarom een onmogelijke toestand in het leven getreden.

Door den koning van Engeland werd nu een commissie aangesteld om bemiddelend op te treden tusschen de Vrije en de Vereenigde Kerken. Deze commissie is al bijna een jaar aan den arbeid, doch kon tot hiertoe niet gereed komen. Lord Elgin verklaarde onlangs in het Engelsche Hoogerhuis dat het wel tot nieuwe jaar duren zou eer de commissie met haar arbeid gereed is. De moeielijkheid, zoo verklaarde de Lord, is zeer vermeerderd door de bitterheid waarmede de twee Kerkengroepen tegen elkaar vervuld zijn. Tegenover de commissie betoonen de twee partijen de grootste welwillendheid, maar jegens elkander zijn zij met de grootste bitterheid vervuld. Lord Elgin verklaarde verder, dat de eene partij niet meer te beschuldigen is dan de andere.

Wij kunnen ons de verbittering wel begrijpen. Toen de kleine groep die om der belijdenis wil niet met de vereeniging mede kon, het pleit in de Algemeene Vergadering verloor, doordat de vereeniging met de geunieerde Presbyteriaansche kerk werd doorgedreven, werd niet gezegd: de kerken welke niet met de vereeniging willen meegaan, zullen wij in het bezit van hare kerkelijke goederen laten. Neen, zij werden, door het besluit der vereeniging van alle stoffelijk goed beroofd. Daarop zijn zij gaan procedeeren met het gevolg, dat zij het pleit voor den hoogsten rechter wonnen. Nu kan men begrijpen dat de kleine groep zooveel mogelijk met hand en tand vasthoudt, terwijl de vertegenwoordigers van het groote lichaam der Vereenigde Vrije Kerk minachtend denken: wat willen deze aëmechtige Joden?

Als echter de liefde van Christus van weerszijden of ook maar van ééne zijde drong, zouden de dingen in Schotland anders staan!

N.-Amerika. Flink gehandeld.

In Nederland gebeurde het in de laatste jaren zoo nu en dan, dat ons Christelijk publiek werd misleid door mannen die uit den vreemde kwamen om voor Christelijke doeleinden geld te verzamelen. Met het oog hierop komt het ons voor, dat het volgende tot voorbeeld kan trekken én voor hen die uit den vreemde komen om hulp te zoeken, én voor hen die aangezocht worden om hulp te verleenen.

Een Armenier, Rev. David Benjamin, verscheen op de classis Grand Rapids, Oost en West, met het dringend verzoek om geholpen te worden. Hij vertelde, hoe hij als een vluchteling om des geloofs wil zijn land had verlaten, en hoe zijn huisgezin in grooten nood verkeerde. Zijn beroep op onze christelijk barmhartigheid kon niet in eens van de hand worden gewezen, en ook konden de classis niet zonder onderzoek aan zijn bede voldoen. Beide classes stelden daarom commissies aan, die onderzoek moesten doen en de gemeenten informatie geven betreffende de wenschelijkheid om dezen broeder te steunen. De commissies, na overleg, hebben het volgende stuk opgesteld en bieden dit hiermee de kerken aan:

L. S.

Ondergeteekenden als gecombineerde commissie van de classis Grand Rapids, Oost en West, der Chr. Geref. kerk, geven door dezen kennis aan de belanghebbenden, dat zij verschillende getuigschriften van Rev. David Benjamin hebben ingezien, en daarenboven zelf onderzoek hebben ingesteld bij bevoegde personen aangaande zijn geschiedenis, karakter en positie. Uit dit alles is hun gebleken, dat Rev. David Benjamin voor twintig jaar als leeraar is geordend in dienst van de Presbyteriaansche Zending in Armenie en Perzie. In de laatste acht jaren kwam hij echter in groote moeilijkheden wegens de schrikkelijke vervolging door de wreede Kurden den christenen aangedaan, waardoor hij al zijne bezittingen verloor. Hierbij kwam nog, dat hij verschil kreeg met de Presbyterische zending, zoodat hij zich van die zending losmaakte en daarmee ook zijn salaris verloor. Vervolgd, arm en zonder vooruitzicht van middel van bestaan, vluchtte hij naar Nederland. Eenige vrienden aldaar beloofden hem voor zijn salaris te zullen zorgen, en zoo keerde hij naar Perzie terug. Na een viertal jaren verminderden echter de gaven uit Nederland en gedurig werd hij wederom door de Kurden beroofd, zoodat zijn schuld snel toenam. Ruim een jaar geleden werd zijn positie onhoudbaar, hij moest vluchten of voor zijn schuld levenslang in de gevangenis. Hij vluchtte, vrouw en kinderen in diepe armoede achterlatende, met de hoop, dat zijn vrienden in Nederland zijn schuld, — ongeveer 900 doll. — zouden kunnen betalen. Zij konden echter weinig voor hem doen, en zonden hem met goede aanbevelingen naar Amerika, en nu klopt hij aan onze deur aan.

Ofschoon die broeder, zoover wij kunnen nagaan, in sommige dingen voorzichtiger had behoeven te handelen, toch durven wij het niet aan, om iemand, die twintig jaren den Heere in het evangelie heeft gediend, in de hitte der vervolging heeft gestreden en dierbare offers heeft gebracht, en nu van zijn arm lijdend gezin is verwijderd, en als banneling rondzwerft, te zeggen: ga heen en word warm. Om echter deze geheele zaak in een goede bedding te leiden, hebben wij als voorwaarde, waarop wij hem aanbevelen, de volgende voorwaarden hem gesteld:

1. Dat Rev. Benjamin alle billijke poging zal aanwenden om zich met de Presbyteriaansche zending te verzoenen en voor die zending te arbeiden.

2. Dat alle collecten niet aan hem, maar aan Rev. M. J. Bosma. 425 Turner St. Grand Rapids, Mich. moeten worden overhandigd.

3. Dat indien later mocht blijken, dat de gelden voor genoemd doel niet op vertrouwbare wijze aan de schuldeischers zou kunnen worden verzonden, dan alle collecten, na aftrek van onkosten, wederom zullen worden teruggezonden aan de gemeenten, die ze collecteerden.

Geen gelden zullen worden verzonden, voordat de comm. in Perzië alles zoo goed mogelijk heeft onderzocht. Deze voorwaarden zijn door Rev. Benjamin aangenomen.

Hierom bevelen wij dezen broeder den kerkeraden en gemeente aan en hopen, dat zij gelegenheid vinden iets voor dezen armen broeder te doen.

Met achting de uwen in Christus:

HENRY EEETS.
J. GROEN.
M. J. BOSMA.
GERRIT J. HAAN.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

TWEE WERELDEN.

DE OUDE BEWONERS.

IV.

Een groot onheil trof man en vrouw, toen de eerste bijna 60 jaar oud was. Hun dochter, hun eenig kind, kwam op treurige wijs om het leven. Op een morgen toen zij over de vrij diepe beek van het dorp wilde gaan, brak plotseling de houten leuning, en stortte zij, daar zij zich daaraan had vastgehouden, in het water. Wel was zij hieruit spoedig gered, maar toch te laat. In den val namelijk was zij op het paalwerk terecht gekomen, en schriklijk beseerd van daar in het water. Een paar uur nadat men haar had thuis gebracht, was zij een lijk.

De dood der geliefde dochter bracht blijkbaar een geheele verandering in het gezin. Alle vreugd was geweken. We lezen zelfs van de moeder, dat „se soo grooten wee droegh over haer kint, dattet niet was uyt te spreecken, ende allengs weg quynde, tot se 't na een jaar of twee bestorf."

Ook Claesz Pietersz, haar man, „ging sijn vreoght quyt," zoo als het verhaal zegt. Hij bleef echter ijverig werken. Toen zijn baas stierf en diens twee zonen, welke in 's lands dienst waren, de Zandhoeve wilden verkoopen, werd 't Lam er eigenaar van. Kort daarop stierf zijn vrouw en van nu af werd het leven van den man heel anders dan het vroeger was geweest, „gans extra-ordinair ende verbasende velen."

Wanneer nu de lezers meenen, dat 't Lam op zijn ouden dag allerlei dwaasheden ging doen, vergissen zij zich. Zijn „extra ordinair" bestond in heel iets anders.